

С Т А Н О В И Щ Е

От: проф. д-р инж. Георги Коев Ботев;
Висше училище – Академия на МВР;
Научна специалност: „Организация и управление извън сферата на материалното производство (кризисен мениджмънт)”.

Относно: дисертационен труд за присъждане на образователна и научна степен **„доктор“** по научна специалност „Икономика и управление“ (Икономика на отбраната и сигурността) в УНСС.

Автор на дисертационния труд: *Албена Стойнева Велинова*
Тема на дисертационния труд: *Тема: „Усъвършенстване на Системата за вътрешна сигурност на Република България“*

Основание за представяне на становището: участие в състава на научното жури по защита на дисертационния труд съгласно Заповед №530/11.03.2022 г. на Зам.-ректора по научноизследователска дейност и международно сътрудничество на УНСС.

1. Информация за дисертанта

Дисертантът се е обучавал по докторска програма към катедра „Национална и регионална сигурност“ към факултет „Икономика на инфраструктурата“ на УНСС по научна специалност „Икономика и управление“ (Икономика на отбраната и сигурността) съгласно Заповед на Ректора на УНСС №1139/09.05.2017 г. Обучението е осъществено в задочна форма през периода 28.03.2017 г. – 28.03.2021 г.

2. Обща характеристика на представения дисертационен труд

Дисертационният труд е разработен в обем от 195 стр. и съдържа списък на таблиците, списък на фигурите, списък на използваните съкращения, увод, три глави, заключение, списък на използваните литературни източници и приложение.

Темата на дисертационния труд е много актуална, значима за националната сигурност и дисертационна.

Обектът и предметът на дисертационното изследване са правилно формулирани.

Приетата основна теза е, че прикалената фрагментираност и общи сфери на дейност на елементите на Системата за вътрешна сигурност (СВС), затрудняват координацията и комуникацията между същите, което намалява синергичния ефект от тяхната дейност.

Целта на дисертационното изследване е правилно определена – „да представи и

анализира функционирането на СВС, като се акцентира на състоянието на комуникационните и координационни връзки в нея. На тази база да бъдат открити проблемите, да бъдат изведени насоки за тяхното решаване или ограничаване и да бъдат формулирани препоръки за усъвършенстване на функционирането на СВС посредством подобряване на координацията и комуникацията между елементите, които я съставляват“.

За постигане на поставената цел докторантът правилно формулира следните **задачи:**

Дефиниране на СВС в България чрез представяне на елементите ѝ, взаимовръзките между тях и управлението на системата.

Изясняване на ролята на координирането в публичния сектор и в частност в сигурността и установяване на състоянието на междуведомствената координация в СВС на България.

Обобщаване на основните проблеми на координацията и комуникацията в СВС на България чрез проучване на научни публикации, закони и подзаконовни нормативни актове.

Проучване на изследователски подходи и методи, които да бъдат адаптирани за целите на изследването.

Проучване на добри практики и опит на системи за вътрешна сигурност на други държави.

Разработване на модели за подобряване на координацията и комуникацията в СВС и прилагане на експертно-аналитични методи за оценка на моделите.

Приетата от докторанта методология позволява качествено изпълнение на поставените задачи.

В библиографията на дисертационния труд са посочени 115 източника – монографии, научни статии, нормативни актове, доклади за дейността на основни структури на СВС и др., от които 36 са на чужд език.

3. Оценка на получените научни и научно-приложни резултати

Основните научни и научно-приложни резултати в хода на научното изследване се свеждат до извеждането на дефиниции на понятията „вътрешна сигурност“ и „Система за вътрешна сигурност“, изследването на координацията и комуникацията в СВС и идентифицирането на проблемите при тяхното осъществяване, проучването на добри чужди практики (в Германия и в Италия), касаещи координацията и комуникацията между елементите на СВС, извеждането и анализирането на три модела за усъвършенстване на СВС чрез подобряване на координацията и комуникацията между елементите на същата, в т.ч. чрез извършването на експертно проучване с участието на група от 30 експерти от структури на СВС и от академичната общност

Резултатите от дисертационното изследване представляват оригинален принос в научното изследване в областта на вътрешната сигурност на Република България. Дисертантът провежда детайлно изследване на този проблем при условията на приетите ограничения, в т.ч. със спазването на Закона за защита на класифицираната информация, наложило използването само на публично достъпни явни източници. Демонстрира задълбочено познаване на проблематиката в тази област и възможности да провежда самостоятелно научно изследване, да анализира получените резултати в хода на същото, както и да обосновава конкретни предложения за усъвършенстване на Системата за вътрешна сигурност.

В методологичен план, при решаването на тези задачи дисертантът прилага основно системния анализ, а при анализирането и оценяването на предлаганите от него модели за усъвършенстване на Системата за вътрешна сигурност чрез подобряване на координацията и комуникацията между елементите на същата и методът на експертната оценка.

Постовените задачи в дисертационното изследване са изпълнени, а целта на същото е постигната.

4. Оценка на научните и научно-приложни приноси

Основните постижения от проведеното изследване имат характер на научни и научно-приложни приноси и могат да се систематизират в следните насоки:

- Оценено е значението на координацията и комуникацията между елементите на СВС за ефективността от нейното функциониране.

- Идентифицирани са основните проблеми, касаещи координацията и комуникацията между елементите на СВС в Република България, въз основа на анализа на организационното състояние и правното регламентиране на дейността на същите в действащите публично достъпни явни нормативни актове, и е аргументирана необходимостта от тяхното подобряване.

- Предложени са три модела за усъвършенстване на координацията и комуникацията между елементите на СВС, посредством които да се подобри функционирането на тази система в Република България:

“междуведомствен модел“, включващ надграждане на съществуващия модел чрез по-голяма дейтайлзация и допълнение на действащите закони с текстове от инструкции, които имат постоянен характер, и създаване на междуведомствени центрове по предизвикателствата с най-висок приоритет;

модел, включващ разширяване на състава на Съвета по сигурността към МС с председателите на Държавна агенция „Технически операции“ и Комисията за противодействие на корупцията и за отнемане на незаконно придобитото имущество и на информационно-аналитичния капацитет на Съвета по сигурността към МС;

модел, включващ обединяване на двете разузнавателни агенции в България, Държавна агенция „Национална сигурност“ и Държавна агенция „Разузнаване“, под общо ръководство и с обща администрация и създаване на обща информационна мрежа в рамките на СВС, съдържаща по-значима информация по предизвикателствата.

След сравнителен анализ и оценка на същите въз основа на прилагането на метода на експертната оценка като най-ефективен за функционирането на СВС е избран третия модел.

- Емпирично са потвърдени при проведеното анкетно проучване идентифицираните от докторанта основни проблеми при координацията и комуникацията между елементите на СВС и са допълнени нови такива – кадрови и финансови.

5. Оценка на публикациите по дисертацията

Дисертантът е посочил 5 самостоятелни публикации по темата на дисертационния труд, както следва:

1. „Взаимоотношенията медии-сектор за сигурност. Аспекти и значение“, Сборник с доклади от международен научен форум, организиран от катедра „Медии и

обществени комуникации“ – „Медийна среда, публична и стратегическа комуникация“, УНСС, 2018 г., стр. 400-406, ISBN 978-619-232-086-7.

2. „Система за защита на вътрешната сигурност на Република България – обосноваване на необходимост от организационни промени“, Кръгла маса „Управление на институционалната промяна“, УНСС, 2019 г., с. 131-141, ISBN 978-619-232-269-4.

3. „Кратък сравнителен анализ на законодателството на Република България и държавите от англоговорящата общност – Австралия, Великобритания, Нова Зеландия и Канада, относно използването на специални разузнавателни средства (СРС)“, научно списание на факултет „Икономика на инфраструктурата“ – УНСС, кн. 14, година 9, август 2020, с. 94-100, ISSN 1314-0930.

4. „Състояние на функционалния интегритет на елементите от системата за вътрешна сигурност на Република България“, Сборник с научни трудове от международна научна конференция “Кризис и конфликти – корелации и предизвикателства“, том 2, НБУ, 2021 г., с. 318-328, ISBN 978-619-7383-23-2.

5. “Methodological Approach for Studying the Functioning of the Homeland Security System of the Republic of Bulgaria”, Сборник с научни трудове от международна научна конференция “10TH International Conference on Application of Information and Communication Technology and Statistics in Economy and Education (ICAICTSEE–2020)“, UNWE, Sofia, Bulgaria, November 27-28th 2020, с. 268-277, ISSN 2367-7635 (PRINT) ISSN 2367-7643 (ONLINE).

Четири от публикациите са в сборник с трудове от научни конференции, три от които с международно участие. Една от публикациите е в научно списание.

В публикациите са отразени основни научни приноси, получени в дисертационния труд, които определено смятам, че са лично дело на докторанта.

6. Оценка на автореферата

Авторефератът на дисертационния труд е в обем 50 стр., оформен е коректно и отразява напълно неговото съдържание и постигнатите резултати в хода на изследването.

7. Критични бележки, препоръки и въпроси

Към дисертационния труд да се направят следните по-важни бележки и препоръки:

- На стр. 10 е посочено, че „Следователно вътрешната сигурност е динамичен процес, при който нацията трябва да гарантира относителна стабилност и устойчивост на елементите и да елиминира евентуални деструктивни процеси.“ Вътрешната сигурност може да се разглежда като динамично състояние на държавата и като система. Управлението на вътрешната сигурност може да се разглежда като процес.

- На фиг.1 е представена СВС с неточности. Не винаги заместник министър-председателят е и министър на вътрешните работи. Освен това в структурата на МВР липсва Главна дирекция „Жандармерия, специални операции и борба с тероризма“. Към неспециализираните органи не е посочен кмета на общината, който съгласно чл.44 на Закона за местното самоуправление и местната администрация „отговаря за опазването на обществения ред, като за осигуряването му издава писмени заповеди, задължителни за началниците на съответните структури на Министерството на вътрешните работи“.

- При представянето на СВС на Германия на фиг. 7 не е посочена Генерална дирекция „Управление при кризи и гражданска защита“, както и федералните агенции за техническа помощ и за гражданска защита.

- На представения на фиг.9 Модел с разширяване на координационния и информационно-аналитичния капацитет на Съвета по сигурността към МС е необходимо да се посочи с колко информационно-аналитични звена следва да разполага Съвета по сигурност и по какви предизвикателства следва да бъдат.

- В състава на Съвета по сигурността към МС, предложен на стр.154, следва да бъдат включени главния секретар на МВР и началника на отбраната.

- Не е ясно защо на стр.155 към обединената разузнавателна структура се предлага да се включи и Държавната комисия по сигурността на информацията, след като съгласно разпоредбите на ЗЗКИ същата има други функции.

- В т.3.3 „Резултати от експертната оценка на предложените модели за усъвършенстване“ на СВС не са посочени по какви критерии и показатели са подбрани експертите.

Направените критични бележки и препоръка не намаляват постигнатите научни и научно-приложни приноси от дисертант Албена Велинова.

8. Заключение

Дисертационният труд на дисертант **Албена Стойнева Велинова** представлява завършено научно изследване по много актуална и значима тема - „Усъвършенстване на Системата за вътрешна сигурност на Република България“. Получените научни и научно-приложни приноси в резултат на същото и съответствието на научния труд като цяло с изискванията на ЗРАСРБ, ППЗРАСР и специфичните изисквания на УНСС за придобиване на образователната и научна степен „доктор“ ми дават основание да му дам категорична **положителна оценка** и да предложа на Уважаемото научно жури да присъди на дисертант **Албена Стойнева Велинова** образователната и научна степен „доктор“ в Област на висшето образование 3. "Социални, стопански и правни науки", Професионално направление 3.8. „Икономика“, научна специалност „Икономика и управление (Икономика на отбраната и сигурността“.

27.04.2022 г.

Подпис: